

ERGENLİK ÇAĞI ÖZELLİKLERİ

Bu evrede ergen birey kendisini diğer insanlardan tamamen farklı olarak görmekte, yaratılışının diğer insanlardan daha özel bir nedeni olduğunu düşünmekte ve ölümün kendisiyle karşılaşmayacağına inanmaktadır.

Ergenlik çağı, fiziksel ve ruhsal anlamda büyük değişimlerin meydana geldiği, aynı zamanda bireyin kendi yol haritasını çizdiği kritik dönemlerden biridir. Bu çağın sağlıklı bir biçimde atlatılması kendine güvenen ve kendinden emin, kimlik kazanmış bireylerin yetişmesini sağlamaktadır. Ancak aksi giden durumlarda ergen birey rol karmaşası yaşamakta ve ne yapmak istediğine karar veremeyen, bir işten diğerine atlayıp bocalayan, çocuk gibi davranan yetişkinler ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle ergenlik dönemi "yeniden doğuş" dönemi olarak da adlandırılmaktadır.

Ergenlik çağındaki çocuklarımızın ebeveynleri ve eğitimcileri zor durumda bırakan, hatta bazı durumlarda sabrımızı zorlayan davranışları olabilmektedir. Ancak unutmamalıdır ki onların bu dönemi iyi bir şekilde geçirebilmeleri büyük önem taşımakta ve büyük oranda biz ebeveyn ve eğitimcilerin elinde olmaktadır. Bu çağdaki çocuklarımızı tanımak, onlara olan yaklaşımımızı belirleme konusunda bize yardımcı olmaktadır. Bu nedenle bu yazıda sizin de aşına olduğunuz bazı ergenlik özelliklerinden bahsedilecek, bu özelliklerle başa çıkabilmek için neler yapılabileceğine ilişkin ipuçları verilmeye çalışılacaktır.

İlk olarak toplumsal zıtlık ve otoriteye karşı direnişten bahsedelim. “Oğlum bak git!” vakasını hepiniz hatırlıyorsunuzdur eminim. Çocuk bir belediye görevlisini adeta çileden çıkarıyor, adam “sabır, sabır...” diye elinden geleni yapmasına rağmen en sonunda dayanmayıp çocuğu (elbette ki tasvip etmeyeceğimiz) farklı yöntemlerle yanından uzaklaştırıyordu. Peki, olaydaki çocuğun ortalama yaşını düşündünüz mü hiç? 13-14 yaşlarında bir delikanlı... Benzer manzara geçenlerde bir televizyon kanalında karşıma çıktı. İkinci “oğlum bak git” vakası olarak adlandırılan haberde yine 13-14 yaşlarında bir çocuğun bu kez otopark görevlisini çileden çıkardığına şahit oldum. Ama bu kez olay yakınlarda bir yerde değil, Amerika’da yaşanıyor. Sonra çevremdeki bu yaş grubu çocukları düşündüm. Siz de bir düşünün isterseniz. Bu durum sadece sizlerin evlatlarında değil, Türkiye’de değil, taa Amerikalarda yaşanıyor bu bir ergenlik çağı özelliğidir ve geçecektir. Sabredin yeter.

Ergenlik çağı özelliklerinden bir diğeri de çalışma isteksizliği olarak karşımıza çıkmaktadır. “Tam da liselere giriş arifesindeyiz.” “Çocuk iyi bir üniversite kazanmazsa ne olacak?” “Zeki ama hiç çalışmıyor.” “Evladım bari bir sayfa okusan.” Sadece sizler mi söylüyorsunuz bu sözleri? Hiç sanmıyorum. Ama düşündünüz mü hiç bu çocuk neden bu şekilde davranıyor? Bu durum o kadar sık rastlanan bir durum ki bilim adamları bu konu üzerinde düşünmüş, taşınmış, üzerinde araştırmalar yapmış ve sonuç: Büyüme,

çocuğumuzun bütün enerjisini adeta çekiyor, çocuk başka alanlara enerji kullanımını azaltmak zorunda kalıyor. Aslında bu nedenle çocuğumuz çalışmalarında çabucak yoruluyor ve iş yapmak veya çalışmak istemiyor. Çok dikkat edelim! Bu asla tembellik değil. Eğer yaşanan bu durumlarda çocuğunuzun tembellikle suçlar ve baskı yaparsanız durumun daha kötüye gideceğinden, çocuğun kendinden bekleneni büsbütün yapamaz hale geleceğinden emin olabilirsiniz. Bunun yerine çocuğu zorlamayacak şekilde küçük hedefleri düzenli olarak gerçekleştirmesine yardımcı olmak verimi artıracaktır.

Fiziksel büyüme ile meydana gelen tek değişim çocuğun enerjisini vücudu için kullanmasıyla sınırlı kalmıyor. Ahenksizlik de en sık karşılaşılan ve özellikle bardak, tabak kırmalarla kendini gösteren en talihsiz özelliklerden biri olarak meydana gelmeye başlıyor. Ergenlik çağındaki bireyin hızlı büyümesi ile hareketleri ve denge kurma yetisinde bazı ahenksizlikler ortaya çıkmaktadır. Bu durum doğal bir sürecin gerekliliğidir ve diğer özellikler gibi bu da yavaş yavaş geçecektir. Ayrıca kısmen fiziksel direncin azalmasından, kısmen de çocuğun üzerindeki toplumsal baskı ve eleştirilerden dolayı çocukta kendine güvensiz davranışların meydana gelmesi de muhtemeldir. Bu yaş grubu çocuğunuza “yapamıyorsun” veya “yapamazsın” dersiniz emin olun yapamayacaktır.

7-11 yaş döneminde çocuklar karşı cinse karşı umur-

samaz ve aldırılmaz tavırlar takınmakta ve kendi cinsiyetindeki çocuklarla oyun kurmaktan hoşlanmaktadırlar. Ancak ergenlik çağına gelindiğinde farklı cinsiyetteki bireyler arasında birbirlerine zıt davranışların daha çok açığa çıktığı görülmektedir. Bu dönemde çocuklardaki kibar ve yumuşak davranışlar kaybolmuş; çatışmaya meyilli davranışların sergilenme sıklığı artmaya başlamıştır. Özellikle kız çocuklarının erkeklerle göre daha tepkili olduğu görülmektedir. Ayrıca karamsarlık, asık suratlılık, ufucak bir nedenle ağlama, hiçbir şeyden hoşnut olmama ergenlik döneminde belki de en belirgin özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Duygusallığın artması 12-18 yaş grubu birçok çocukta meydana gelen bir durumdur. Çocuğun her söyleneni kendine yapılan bir eleştiri olarak algılaması ve alınması bu dönem için normal karşılanmalıdır. Bunun sebeplerinden biri çocuğun herkesin ilgi odağı olduğunu düşünmesidir. Çocuk, çevresindeki insanların kendisinin dış görünüşü, davranış ve duygularıyla fazlasıyla ilgilendiklerini düşünmeye başlamıştır. Bu özellikle birlikte benmerkezci düşünmenin de büyük oranda kendini gösterdiğine şahit oluruz. Benmerkezci düşünen bireyler yaşamış olduğu duyguların ilk ve tek olduğu düşüncesine kapılmaktadır. Öyle ki bu dönemde hiç kimse onun kadar yalnız değildir, onun kadar dışlanmamıştır veya kimse onun kadar sevmemiştir. Yaşadığı bütün duygular kendisi için yeni olduğu için bu durumu hoş karşılamak gerektiğini gözden kaçırmamak gerekir. Ancak benmerkezci düşünmenin 'kişisel efsane' boyutu da vardır ki bu konuda ebeveynlerin çok dikkat etmesi gerektiği söylenebilir. Bu evrede ergen birey kendisini diğer insanlardan tamamen farklı olarak görmekte, yaratılışının diğer insanlardan daha özel bir nedeni olduğunu düşünmekte ve ölümün kendisiyle karşılaşmayacağına inanmaktadır. Bu dönem içerisinde "Bana bir şey olmaz." mantığı ile hareket eden çocuk, kendini tehlikeye atacak davranışlar sergilemekten çekinmeyecektir. Özellikle arkadaş çevresinden büyük oranda etkilenen çocuğunuzla açık iletişim sağlamanız bu nedenle çok önemli hale gelmektedir. Çocuğun yaptığı şeylerden sizi haberdar etme konusunda çekimser davranmasını önleyecek

şekilde onu eleştirmeden ve yargılamadan dinlemeniz açık iletişimin sağlanmasında büyük rol oynamaktadır.

Açık iletişime sahip olmak illa her şeyin bütünüyle paylaşılacağı anlamına gelmemektedir. Bireyin bu çağda yalnız kalma isteğine de saygı duyulması gerekmektedir. Nitekim **"Çocuklarınız ergenlik çağına geldiklerinde, kendilerinden öncekilerin izin istedikleri gibi izin istesinler."** (Nûr 24/59) ayeti yalnızca tek boyutlu olarak onların sizden izin istemesini değil; sizlerin de onlardan izin istemenizi gerektirmektedir. **Çocuk değişen vücuduyla kimsenin kendisini görmesini istemeyebilir ve bu nedenle odasına girilmesine tepki verebilir. Odasına girerken izin istemek ve yalnız kalmak istediğinde saygı duymak size karşı olan güvenini ve saygısını artıracaktır.**

Görüldüğü gibi ergenlik çağı çocuğunuzun farklı davranışlar sergilemesine sebep olacak birçok yeni özelliği içinde barındıran bir dönemdir. Onların bu çağda sağlıklı bir biçimde atlatmasında biz ebeveyn ve eğitimcilerin sabırlı ve iletişime açık olması büyük önem taşımaktadır. Son söz olarak günümüz gençlerinin geleceğin yetişkinleri olduğunu unutmamak ve geleceğimizin iyi bir biçimde yetişmesine katkı sağlamak için onlara yardımcı olmak gerektiğini söylemek yerinde olacaktır.

Kaynakça

- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). 0-18 Yaş Aile Eğitimi Kurs Programı: 12-18 Yaş Aile Eğitim Programı Eğitici Kitabı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2013). Gelişim, öğrenme ve öğretim. (23. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.